

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. Š. V., K.**, proti žalovanému **Daňovému riaditeľstvu Slovenskej republiky**, Nová ulica č. 13, Banská Bystrica, o žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu, na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach, zo 16. septembra 2010, č. k. 6S/5385/2010-57, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach, zo 16. septembra 2010, č. k. 6S/5385/2010-57 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením krajský súd nevyhovel žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa žalobou domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného č. I/223/1875-8931/2010/999541-r zo dňa 01.02.2010, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie správcu dane Daňového úradu Rožňava č. 728/230/29585/09/Pa zo dňa 13.10.2009, ktorým správca dane v zmysle ustanovenia § 35b ods. 1 písm. b/ zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov vyrubil žalobcovi sankčný úrok v sume 24,60 € za nezaplatenie dane z príjmov fyzických osôb za zdaňovacie obdobie roku 2003.

Uviedol, že na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť splnené dve podmienky. Prvou podmienkou je, že to pomery účastníka odôvodňujú a druhou podmienkou je, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva.

Pri skúmaní pomerov žalobcu zistil, že žalobca je starobným dôchodcom, jeho ročný príjem za rok 2009 bol 3.324,66 €, pričom v posledných troch mesiacoch v roku 2010 uviedol svoj mesačný príjem zo starobného dôchodku vo výške 276 €, vlastní 9 ha ornej pôdy a má zrušené bezpodielové spoluvlastníctvo z dôvodu skoršej podnikateľskej činnosti. Ďalej má dve vyživovacie povinnosti voči dvom synom študentom a dlh voči Prvej stavebnej sporiteľni, a. s. vo výške 300.000 Sk, ktorý spláca v mesačných splátkach po 139,41 €. Okrem toho trpí hypertenziou.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného krajský súd mal zato, že žalobca spĺňa prvú podmienku pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu.

V súvislosti s druhou podmienkou zistil, že predmetom konania je zaplatenie sankčného úroku z dôvodu, že žalobca na základe právoplatného a vykonateľného dodatočného platobného výmeru daň nezaplatil v lehote splatnosti, preto žalovaný postupoval podľa § 35b ods. 2 zákona č. 511/1992 Zb.. Krajský súd konštatoval, že žaloba je odsúdená na neúspech, pretože pre účely zápočtu, ktorého sa žalobca domáha na základe rozsudku Okresného súdu Košice II. vydaného v civilnom konaní, pre účely preplatku dane môže byť iba daň, ktorú spravuje správca dane a správca dane takýto preplatok neeviduje, ani z obsahu administratívneho spisu žalovaného nevyplýva, že by takýto preplatok mohol evidovať. Sám žalobca v liste zo dňa 21.03.2005 adresovanému Daňovému úradu Košice IV. uvádza, že nenamieta správnosť rozhodnutia, ale len spôsob úhrady, pričom tvrdí, že daňový preplatok vo výške 7.516 Sk vyplývajúci z vyššie označeného rozsudku Okresného súdu Košice I. sp. zn. 31Cb/68/98170 žiada vyrovnať podľa § 63 ods. 2 zákona o správe daní, čo vzhľadom na hore uvedené nie je možné.

Na základe uvedeného krajský súd z dôvodu zrejme bezúspešného uplatnenia práva návrhu nevyhovel.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca odvolanie. Namietol, že žalovaný ho po oznámení o vrátení preplatku nepoučil, že tak možno urobiť len formou opravného daňového priznania, čím porušil zákon.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa treba považovať za dôvodné.

Podľa ustanovenia § 246c ods. 1 veta prvá v spojení s § 138 ods. 1 prvá veta OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú, a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Z citovaného ustanovenia zákona vyplýva, že pre posúdenie dôvodnosti návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov sú rozhodujúce majetkové pomery účastníka, výška súdneho poplatku, povaha spoplatňovaného úkonu, prípadné trovy, ktoré si vyžiada dokazovanie vo veci. Súčasne je rozhodujúce, či účastník svojvoľne alebo zrejme bezúspešne uplatňuje alebo bráni svoje práva.

Súd prvého stupňa správne konštatoval, že na oslobodenie účastníka konania od platenia súdnych poplatkov musia byť kumulatívne splnené dve podmienky, a to nepriaznivé majetkové pomery účastníka konania a nesmie ísť o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Mal za to, že zo strany žalobcu ide zrejme o bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, pretože jeho žaloba smeruje proti rozhodnutiu správneho orgánu, ktoré bolo vydané v súlade s právnym predpismi, a preto nepovažoval druhú podmienku pre oslobodenie od súdnych poplatkov za splnenú.

Nepriznanie oslobodenia z dôvodu zrejme bezúspešného uplatňovania alebo bránenia práva treba starostlivo zvažovať, pretože ide o určitú prejudíciu výsledku sporu. O svojvôľu pôjde spravidla vtedy, ak by išlo o šikanu, alebo ak už zo skutkových tvrdení žalobcu (bez potreby vykonávať dokazovanie) je nepochybné, že sa jeho návrhu nemôže vyhovieť. V prejednávanej veci žalobca rozporuje výšku nároku žalovaného s poukazom na svoj započítací návrh a na nesplnenie si poučovacej povinnosti žalovaného. Vychádzajúc z uvedeného skutkového a právneho stavu najvyšší súd záver krajského súdu ohľadne zrejmej bezúspešnosti uplatňovania alebo bránenia práva žalobcom považuje za predčasný.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím, či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

V zmysle ustanovenia § 30 OSP predpokladmi na ustanovenie zástupcu z radov advokátov sú:

- žiadosť účastníka konania,
- účastník spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov na základe rozhodnutia súdu podľa § 138 ods. 1 OSP,
- potreba ochrany záujmov účastníka konania v priamej spojitosti s predmetom konania, bez ohľadu na to, či ide o spor alebo inú právnu vec alebo verejné súdnictvo.

Potreba ochrany záujmov účastníka konania sa posudzuje individuálne a spravidla bude súvisieť so skutkovou a právnou zložitou vecí. Zmyslom ustanovenia zástupcu z radov advokátov účastníkovi konania, včítane osobitnej poučovacej povinnosti, je plniť pozitívny záväzok štátu voči osobám (čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) na právnu pomoc v konaní pred súdom. Preto súd pri posudzovaní splnenia podmienok ustanovenia § 30 OSP musí zohľadniť aj okolnosť, či takáto pomoc je pre účastníka nevyhnutná a bez nej by sa sťažilo uplatnenie základného práva na súdnu ochranu účastníka. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že v správnom súdnictve neprichádza do úvahy poskytnutie právnej pomoci Centrom právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na vyššie uvedené krajský súd rozhodol predčasne a nesprávne, preto musel najvyšší súd napadnuté uznesenie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie

(§ 250ja ods. 3 veta druhá a § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 OSP), v ktorom krajský súd žiadosť žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie zástupcu z radov advokátov znova posúdi a o nich znova rozhodne.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. marca 2011

JUDr. Jana Baricová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Petra Slezáková